

Briuselis, 2019 06 05
COM(2019) 506 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

**dėl 2019 m. Estijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2019 m.
Estijos stabilumo programos**

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2019 m. Estijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2019 m. Estijos stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2018 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2019 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2019 m. kovo 21 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2018 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė ir įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Estija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2019 m. kovo 21 d. 2019 m. balandžio 9 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Estija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija, kaip nurodyta toliau išdėstytoje 3 rekomendacijoje, būtų visiškai ir

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

laiku įgyvendinta. Visų pirma, priemonės, kuriomis su investicijomis susijusi ekonominė politika sutelkiama į nurodytas sritis, padės įgyvendinti antrą euro zonai skirtą rekomendaciją dėl investicijų rėmimo;

- (3) 2019 m. vasario 27 d. paskelbta 2019 m. Estijos ataskaita². Joje įvertinta Estijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2018 m. liepos 13 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas rekomendacijas, ir Estijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (4) 2019 m. gegužės 30 d. Estija pateikė 2019 m. nacionalinę reformų programą, o 2019 m. balandžio 30 d. – 2019 m. stabilumo programą;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013³ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse⁴;
- (6) šiuo metu Estijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2019 m. stabilumo programa pateikta remiantis nesikeičiančios politikos scenarijumi. Vyriausybė numato, kad valdžios sektoriaus deficitas, kuris 2018 m. siekė 0,6 % BVP, 2019 m. sieks 0,2 % BVP, 2020 m. – 0,3 % BVP, o iki 2022 m. pasieks 0,7 % BVP. Remiantis perskaičiuotu struktūriniu balansu⁵, vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, t. y. 0,5 % BVP struktūrinio deficito, per 2019 m. stabilumo programos laikotarpį neplanuojama pasiekti. Numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2022 m. sumažės iki 5,3 % BVP. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra palankus. Priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus, nebuvo įvardytos, o tai kelia riziką pelningumo prielaidoms;
- (7) 2018 m. liepos 13 d. Taryba rekomendavo Estijai užtikrinti, kad 2019 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų⁶ nominalus augimas neviršytų 4,1 %, o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Atsižvelgiant į Komisijos 2018 m. rudens prognozę, kurioje numatyta, kad 2019 m. bus priartėta prie vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, ir laikantis reikiamo koregavimo įšaldymo panaikinimo taisyklių,

² SWD(2019) 1005 *final*.

³ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).
COM(2014) 494 *final*.

⁴ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinas priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

⁶ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atėmus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per 4 metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės pajamų priemonės arba teisės aktais nustatytas pajamų didėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neturėtų viršyti 4,9 %, o tai atitinka 0,3 % metinį struktūrinį koregavimą 2019 m. Remiantis Komisijos 2019 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2019 m. nuo to reikalavimo bus labai nukrypta;

- (8) 2020 m., atsižvelgiant į prognozuojamą 2,7 % BVP Estijos gamybos apimties atotrūkį ir prognozuojamą BVP augimą, kuris nesiekia apskaičiuotos potencialaus augimo normos, grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neturėtų viršyti 4,1 %, o tai atitinka 0,6 % BVP struktūrinį koregavimą pagal bendrai sutartą reikalavimų matricą taikant Stabilumo ir augimo paką. Remiantis Komisijos 2019 m. pavasario prognoze, jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2020 m. nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2019 m. turėtų būti imtasi reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;
- (9) nuaidėjus dideliems skandalams dėl pinigų plovimo, pinigų plovimo prevencija tapo vienu iš Estijos prioritetinių uždavinių. Estija sustiprino kovos su pinigų plovimu sistemą ir šalies bankų sektoriuje nerezidentams priklausančių indėlių procentinė dalis gerokai sumažėjo. Tačiau spręstinių problemų liko. Nors Estijos vyriausybė nustatė papildomų priemonių ir pateikė gairių dėl tolesnio prevencijos stiprinimo šioje srityje, Estijos parlamentas dar nepatvirtino teisėkūros iniciatyvos, kuria siekiama stiprinti kovos su pinigų plovimu priežiūros gebėjimus. Šias priemones, kai jos bus priimtos, reikėtų veiksmingai įgyvendinti;
- (10) vienos pagrindinių kliūčių, kurios trukdo įmonėms investuoti ir neleidžia pasiekti didesnio našumo, yra kvalifikuotų darbuotojų trūkumas ir įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis. Pastaraisiais metais Estija įgyvendino visapusiškas švietimo ir mokymo sistemos reformas, tačiau ši sistema susiduria su ilgalaikėmis problemomis, kurias lemia darbo rinkoje vyraujančios tendencijos ir mažėjantis darbingo amžiaus gyventojų skaičius. Šios problemos, be kita ko, yra susijusios su mokyklos nebaigusių asmenų skaičiumi, kuris tebėra didelis, nebaigta mokyklų tinklo pertvarka, nepakankamu aukštojo mokslo, profesinio rengimo ir mokymo tinkamumu darbo rinkos poreikiams patenkinti, mokytojų senėjimu ir menku mokytojo profesijos patrauklumu. Nepaisant aktyvesnio dalyvavimo suaugusiųjų mokymosi programose, darbuotojų kvalifikacijos kėlimo arba persikvalifikavimo procesas vyksta per lėtai ir nespėjama vyti darbo rinkos tendencijų. Kaip vienas pagrindinių trūkstamų įgūdžių įvardijamas gebėjimas diegti inovacijas. Nors šalyje yra daug informacinių ir ryšių technologijų specialistų, įmonės teikia nepakankamai skaitmeninių įgūdžių ugdymo paslaugų. Siekiant užtikrinti, kad žmonės įgytų tinkamų įgūdžių, reikėtų gerinti švietimo ir mokymo sistemos atitiktį darbo rinkos poreikiams, be kita ko – investuoti į profesinį orientavimą, spręsti mokyklos nebaigimo problemą ir geriau numatyti įgūdžių poreikius. Be to, pagerinus mokytojų darbo sąlygas, mokymo kokybę ir švietimo politiką atsižvelgiant į demografinės bei ekonomines tendencijas, išaugtų švietimo ir mokymo sistemos pajėgumas;
- (11) nepaisant tam tikro pagerėjimo, skurdo lygis, socialinė atskirtis ir pajamų nelygybė (ypač vyresnio amžiaus žmonių) tebėra dideli. 2017 m. skurdas ir socialinė atskirtis grėsė apie 42 % 65 m. amžiaus ir vyresnių asmenų (Europos Sąjungos vidurkis – 15 %). Socialinės išmokos dar netapo veiksminga skurdo mažinimo priemone, o socialinės apsaugos sistema tebėra silpna. Teikti kokybiškas ir įperkamas socialines paslaugas trukdo prastos sveikatos ir socialinės priežiūros tarnybų tarpusavio veiklos koordinavimas ir tai, kad labai skiriasi savivaldybių pajėgumas nustatyti socialinių paslaugų poreikius ir tas paslaugas teikti. Be to, privatūs asmenys privalo dengti didelę

institucijų teikiamų paslaugų išlaidų dalį. Estijos viešosios išlaidos ilgalaikę priežiūrą nesiekė nė pusės ES vidurkio, t. y. sudarė 0,6 % BVP, palyginti su 1,6 % BVP 2016 m. Nėra jokių prevencinių priemonių ar paramos sistemos, kurios padėtų palengvinti neformaliesiems slaugytojams tenkančią naštą. Asmenų, kurių medicininiai poreikiai nepatenkinti, dalis tebėra viena didžiausių ES (11,7 %) – iš to galima spręsti apie sveikatos priežiūros sistemos prieinamumo ir veiksmingumo problemas. Šios problemos liudija būtinybę integruotai teikti įperkamas kokybiškas socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas ir sukurti visapusiškos ilgalaikės priežiūros sistemą. Integracinį augimą galėtų skatinti investicijos, kuriomis remiama socialinė įtrauktis, be kita ko, investicijos į socialinę infrastruktūrą;

- (12) moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumas, kuris 2017 m. siekė 25,6 % ir buvo šiek tiek didesnis už ankstesniais metais užfiksuotą skirtumą, tebėra vienas didžiausių Sąjungoje. Be to, motinystės poveikis moterų užimtumui (25,2 %) gerokai viršija Sąjungos vidurkį (9,0 %). Ilgos motinystės atostogos – dažnas lėtesnės moterų profesinės karjeros veiksnys. Moterys paprastai dirba mažiau apmokamuose ekonomikos sektoriuose ir užima mažiau apmokamas pareigas, nors jų išsilavinimo lygis yra aukštesnis nei vyrų. Dėl neseniai priimtų priemonių vaiko priežiūros atostogų ir išmokų sistema tapo lankstesnė, kad tėvams būtų lengviau sugrįžti į darbo rinką. Vis daugiau naudojamosi vaiko priežiūros paslaugomis. Tačiau tokie veiksniai, kaip antai ekonominė veikla, profesija, amžius, darbo patirtis ar darbo laikas, moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumą lemia tik iš dalies ir lieka neaišku, kodėl šis skirtumas siekia 20 %, kai ES vidurkis yra 11,5 %. Skaidri darbo užmokesčio sistema padėtų geriau suprasti tokį didelį moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumą lemiančias priežastis. Tęstinės investicijos į vaiko priežiūros paslaugas ir aktyvias darbo rinkos priemones sudarytų sąlygas didinti moterų užimtumą. Be to, atsižvelgiant į platesnį kontekstą tebėra svarbu bendradarbiauti su socialiniais partneriais ir stiprinti jų gebėjimus;
- (13) Estijos, kuri yra periferinė šalis ir kurios gyventojų tankis mažas, ekonominei veiklai ir eksportui itin aktuali sklandžiai veikianti tarpusavyje sujungta transporto sistema. Estijos transporto infrastruktūra turi tam tikrų sujungiamumo ir tvarumo trūkumų. Vis dar nepakankamai išplėtotas geležinkelių transportas ir įvairiarūšis vežimas. Be to, per pastaruosius 5 metus išaugo kelių transporto išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis. Reikėtų toliau ieškoti naujoviškų ir tvarių sprendimų, kurie padėtų mažinti spūstis ir šalinti su viešuoju transporto susijusias problemas. Siekiant užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą visame Baltijos šalių regione, Estijos elektros sistemą būtina sinchronizuoti su kontinentinės Europos tinklu. Investicijos į infrastruktūrą padėtų didinti Estijos įmonių konkurencingumą;
- (14) investicijos (ypač privačiojo sektoriaus) į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą yra nedidelės, tad Estija atsilieka pagal našumą. Nors 2017 m. viešosios išlaidos moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai buvo tik nežymiai mažesnės už ES vidurkį, verslo investicijos siekė tik 0,61 % BVP, t. y. maždaug pusę ES vidurkio. Tik nedidelė įmonių, ypač mažųjų ir vidutinių, dalis skelbia vykdančios veiklą mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje. Su moksliniais tyrimais ir technologine plėtra nesusijusių inovacijų išlaidos mažėja, o mokslo ir verslo bendradarbiavimas menkas. Dėl kai kurių iš šių veiksnių prastėja šalies rezultatai inovacijų srityje ir našumas. Estijos našumas ir konkurencingumas galėtų būti didinamas tikslingesnėmis investicijomis į mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas, be kita ko, į įmonių veiklos skaitmeninimą ir automatizavimą. Čia praverstų ir aiškesnis ekonominiu požiūriu aktualių prioritetinių mokslinių tyrimų temų nustatymas. Estijos valdžios institucijos parengė ir

įgyvendino keletą priemonių, skirtų mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemos trūkumams pašalinti, tačiau jų poveikis kol kas nedidelis;

- (15) efektyvaus išteklių naudojimo ir efektyvaus energijos vartojimo srityse tebėra spęstinų problemų. Estijos ekologinių inovacijų rezultatai liudija, kad šalies potencialas šioje srityje neišnaudojamas iki galo, o Estijos bendras ekologinių inovacijų indeksas, kuris siekia 60 balų, yra 40 % mažesnis už ES vidurkį. Nepaisant pastaraisiais metais padarytos tam tikros pažangos, Estijos išteklių našumo rodikliai yra maždaug tris kartus mažesni už ES vidurkį ir šis atotrūkis nuo kitų ES šalių vis didėja. Tik labai maža dalis Estijos mažųjų ir vidutinių įmonių imasi veiksmų, kad pagerintų išteklių naudojimo efektyvumą ir taptų ekologiškesnės. Be to, šalies ekonomika labai imli energijai – jos suvartojimo lygis gerokai viršija ES vidurkį. Visi Estijos regionai atsilieka išteklių naudojimo ir energijos vartojimo efektyvumo gerinimo srityje. Estijos atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis transporto sektoriuje siekia 0,4 %, t. y. yra gerokai mažesnė už nacionalinį tikslą, kuris yra 10 %. Didinant išteklių naudojimo ir energijos vartojimo efektyvumą, ypač pastatų sektoriuje, ir remiant žiedinę ekonomiką, be kita ko, didinant investicijas, ekonomika taptų dar konkurencingesnė ir tvaresnė;
- (16) bankroto procedūros Estijoje trunka maždaug trejus metus, o susigrąžinimo norma yra šiek tiek didesnė už 40 %. Dėl šių priežasčių darbo jėga ir finansiniai ištekliai įstringa ne tokiose našiose įmonėse. Tai taip pat mažina paskatas investuoti ir teikti finansavimą įmonėms. Nemokumo sistemą reikėtų reformuoti – sutrumpinti bankroto procedūrų trukmę ir padidinti kreditorių susigrąžinimo normą. Visų pirma, galėtų būti skatinama inicijuoti iki ir po bankroto vykdomas restruktūrizavimo procedūras ir išvengti įmonių likvidavimo dalimis;
- (17) pašalinti tam tikrus rekomendacijose nustatytus trūkumus, visų pirma šalies ataskaitos⁷ D priede nurodytose srityse, galėtų padėti 2021–2027 m. ES fondų programavimas. Tai suteiktų Estijai galimybę atsižvelgiant į regioninius skirtumus optimaliai panaudoti šiuos fondus nustatytuose sektoriuose;
- (18) per 2019 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Estijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2019 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2019 m. stabilumo programą ir 2019 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Estija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Estijos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (19) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2019 m. stabilumo programą, o jos nuomonė⁸ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Estijai 2019 ir 2020 m. imtis šių veiksmų:

1. Užtikrinti, kad 2020 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 4,1 %, o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Užtikrinti veiksmingą kovos su pinigų plovimu sistemos priežiūrą ir vykdymą.
2. Spręsti kvalifikuotų darbuotojų trūkumo klausimą ir skatinti inovacijas didinant švietimo ir mokymo sistemos pajėgumą ir atitikį darbo rinkos poreikiams. Gerinti

⁷ SWD(2019) 1005 *final*.

⁸ Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

socialinės apsaugos sistemos tinkamumą ir užtikrinti galimybę naudotis įperkamosiomis integruotomis socialinėmis paslaugomis. Imtis priemonių moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumui mažinti, be kita ko, didinant darbo užmokesčio skaidrumą.

3. Vykdamas su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti dėmesį į tvarią transporto ir energetikos infrastruktūrą, įskaitant jungtis, mokslinių tyrimų ir inovacijų skatinimą ir efektyvų išteklių naudojimą bei efektyvų energijos vartojimą, atsižvelgiant į regioninius skirtumus.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas